

Õpilasteleht

NR. 8. 25. NOVEMBRIL 1936. V AASTAKÄIK.

MÄNNIMÄE

V.

Tartu

MÄLESTUS VANAEMAST

Istusid sääl ahjutule soojas lõõmas,
ialad virgalt vokka tallasid.
Sinu vari tahmund taresintel roomas,
väljas tähed ilma valvasid.

Olime me lapsed koomal sinu ümber,
sinu süles meie väiksed pääd.
Ja kui südames meil hirmu jääne klamber —
rahustasid sinu silmad hääd.

Ja nii tihti pikil õhtuil sügistalvel
lõnga vardail jälgis sinu jutt,
siis me kuulasime kõik kui härdas palves,
omaks sai meil muistne rõõm ja nutt.

Nüüd on juba aja tormitsevad lained
katnud sinu hallid silmad hääd,

mänguaastad mööda, jäänud mured maised
ja su huultelt leitud muinasmaad.

F. Kuus
Sänna

LUHAMETSA — JUHAN JAIGI NOORPÕLVE-KODU

Juhan Jaigi noorpõlve kodu on Sänna, mida ta peab veel nüüd armsaks ja külatab seda ikka igal aastal, kuigi enam ei võta teda vastu isa ega ema oma lahke naeratusega. Ta külatab Luhametsa, et vestelda oma sõpradega ja näha seda maad, kus ta on unistanud vabast Eestist.

Kui küsida igalt luhametslaselt, kas tunnete J. Jaik'i, siis vastatakse ikka „jah“. Ja tõesti on tal tulnud pea kõikide luhametslasega kokkupuutumisi. Iga luhametslane tunneb südames austust ja lugupidamist ta vastu, kes nii kõrgele on tõstnud Luhametsa lipu. Nende ridade kirjutajal on ka kokkupuutumine olnud J. Jaigiga ja võib ütelda, et ta on lahke ja häatahtlik kõikide vastu.

Üks asi, mis jätab vähe soovida Luhametsas, on, et Tsooru Luhametsa Rahvaraamatukogu Ühingu — pole pooligi J. Jaigi teoseid. Ja sellega ei saada veel ülevaadet kodukoha kuulsuse tööst.

Vaadeldes lähemalt Luhametsa ajalugu, võib ütelda, et Luhametsal on kauge minevik juba seljataga. Siin on elatud juba vanal ajal. Sellest annavad tunnistust mitmed leiud, nagu Möldriojast (see ongi J. Jaigi noorpõlve kodu) raudsõlg, Pulli t. Kivikirves,

Luhametsa kohal Mustjõest: kivivasar, Araabia raha ja merevaigust helmed. Viimased on vist praegugi Lepistu algkoolis. Pääle nende on muidki vähemaid leide.

Lähen natuke oma jutust kõrvale ja ütlen: 1 km Lepistu algkoolist lõuna pool Mustjõe ääres palul on väga huvitav vanaaegne kalmistu. Sellele pole ajaloolased seni veel suuremat tähelepanu pöörnud. Kohalikud elanikud on säält leidnud inimluid ja muidki leide.

Nagu rahvasuu räägib, laastatud Luhamets Põhjasõja ajal hirmsasti ära ja siis kasvanud mets päälle. Mets olnud rikas jahiloomadest, seentest ja marjadest. Ka leidunud selles põllislaanes rohkesti sarapuid, pärni jne. Neid on ka veel praegu, ainult vähemal määral.

Ümber 30 aastat tagasi asusid luhametslased põllisesse laande, et rajada endile eluaset. Endise põllise laane asemel paistavad nüüd silma nägusad talumajad õunapuueadadega. „Luhamets on jõukas maa!“ võib iga luhametslane ütelda. Luhametsas on 30—40 talukohta, 14 telefoni-abonenti, seega telefoni tihekus kogu Võrumaal. Pääle selle on paljud luhametslased oma lapsi koolitanud kesk- ja ülikoolis. Kõik nad tulevad aga Lepistu algkoolist.

V.

Luhametslaste vaimseks keskuseks on Tsooru Luhametsa Rahvaraamatukogu Ühing, mis omab 700-kõitlise raamatukogu ja mis pühitses hiljuti oma 15. aasta juubelit. Kurb lugu on raamatukogul sellega, et puudub selt-simaja. Raamatukogu asub Niiduhanna talus.

Nädalauudiseid

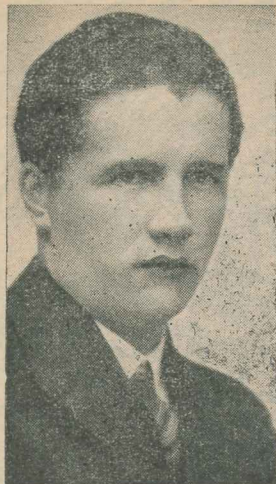
Palusalu kodumaal.

Kuldmedalimees K. Palusalu haigestus Saksamaal võistlusreisil. Tal pidi olema maadlus — demonstratsioon sakslase Hornfischeriga. See leidiski aset ja pärast kindlaksmääratud maadlusaega Palusalu lõpetas ja lahkus matilt. Sakslased, kelle teada toimus tõsine võistlus, hakkasid karjuma ja mürgeldama. Teatati, et Palusalu katkestanud võistluse haiguse tõttu. Hornfischer kutsus Palusalu ka oma kodulinna maadlema, kuid Kristjanile selline janditamine ei meeldinud ja ta otsustas kodumaale tagasi sõita, töötades, et küll kunagi tasub ja siis juba kahekordselt.

Juubelipidustused „Vanemuises“.

Eesti esimese kutselise teatri 30 a. juubeli-aktus peeti laupäeval 21. novembril kell 1/28 õhtul, millele järgnes pidulik esietendus „Püve talus“ ja hiljem omavaheline kinnine koosviibimine „Vanemuise“ perele ja kutsutud külalistele.

UUGU PILTIDEGA JUTURAAMATUST

„ÕPILASLEHELE“

JUHAN JAIK

Kui meie vanasti käisime koolis, siis oli meil üks kaasõpilane, nimega Eedi Uhmer. See oli väga uhke poiss. Tema isa oli ka õige uhke. Kandis rebasnahkset läki-läkit ja hundinahast kasukakraed, kuna teistele meestele oli hää küll, kui sai talimütsi jänese-nahast ja kasukakrae lambanahast. Vana Uhmer sai seepärast kanda niisuguseid kalleid riideid, et tema pidas veskit, jahvatas kõiksuguseid jahusid, kraasis mitme kihelkonna villu, lõikas laudu ja katuse-laaste ja tegi muidki seesuguseid peenemaid töid, millega igaüks hakkama ei saa.

Eedi oli igati isa poeg ja samuti uhke kui isagi. Mõned õpilased olid märganud, et Eedil mõnikord oli juures isegi uhkuse lõhna. Eedi ise seda ei salanud, ta koguni kiitles sellega ja rääkis, et seda uhkuse lõhna saavat ühest apteegist ostetavast vedelikust, mille nimi olevat kolonje või odöör. See vedelik maksvat väga kallist raha. Eedi emal aga olevat seda uhkuse määret mitu pudelit.

Lausa uhkesi läks Eedi siis, kui tema isa ostis talle ilusa piltidega juturaamatu. Selles raamatust olid kõigi maailma riikide keisrite, kuningate, suurvürstide ja vürstikeste pildid, pääle selle veel kõigi suurte välismaa loomade pildid. Eedi näitas oma raamatut ja selles leiduvaid pilte ainult oma häädele sõpradale, vihameestele ei näidanud, sest ta oli uhke poiss.

Selles raamatust siis oli üks väga naljakas vana rebane, üks kangete luudega susi, üks pikakarvaline karu, üks laisk krokodill, üks rasvane jõehobu, üks tige tiiger, üks lõpmata suur lõvi ja päratu pikk boa-madu.

Meie kõik olime väga kadedad Eedile, et temal on seesugune tähtis raamat, mida ta võib lugeda päeval ja öösel kas või sada korda läbi. Teistel polnud kellelgi pääle kooliraamatute ühtegi niisugust huvitavat raamatut ja meie mõtlesime, et küll Eedi võib olla õnnelik, et ta on nii rikas raamatute poolest. Ise mõtlesime mõnikord, et ei tea, kas meie omas elus jõuame kunagi nii kaugele, et oleks ka kas või mõni väikestege piltidega raamat omaks nimetada...

Agaselle Eedi ja tema raamatuga juhtus kord seesugune imelik lugu, et siamaani seisab meele igapäev. See juhtus ühel päeval, kui Eedi meie palvel tõi jälle oma kalli juturaamatu kooli kaasa. Seekord Eedi oli hääs tujus ja laskis meid kaua vahtida oma raamatut, mõni sai säält isegi natuke lugeda. Ja need poisid, kellele Eedi oma raamatut ei näidanud, kutsusid meid koridori omavahelisele jutule ja palusid, et meie vaataksime neid pilte nii hoolega, et teaksime nendelegi jutustada. Meie siis vaitisimegi hoolega ja pärast jutustasime teistele, missugune on elevandi lont, lõvi saba ja Austria keisri habe.

Õhtupoolikul Eedi läks koju. Ilm oli väga ilus ja Eedi luusis tüki aega metsas ringi. Säälmetsas nimelt kasvasid tol ajal väga kõrged puud. Mõni puu oli nii kõrge, et üksinda ei jõudnud ära vaadata. Ainult kahekesi saadi nende puude vaatamisega täielikult hakkama, kui üks vaatas alumist poolt ja teine latva. Ainult nii sai neid puid vaadata.

Õhtu eel Eedi jõudis koju, kuid leidis, et tema juturaamat on kadunud. Tahtis joosta metsa raamatut otsima, aga siis tuli üks vihmasadu ja Eedi ei suutnud otsustada, kumb on tähtsam, kas raamat või tema ilus koolipoisimüts. Siis aga isa märkas, et Eedi tuju on tusane, ning hakkas päritlema selle põhjuste üle.

(Järg lk. 4)

Kaaluste-Kaalu

(Vana-Roosa

V.

Täitesulepää

„Onuke, — sa küll ei tea, mis isa mulle sünnipäevaks kinkis. On sihuke must sooniline nagu Poe Madise pliiats. Aga pliiats ta ei ole. Tead, onu, ma katsusin kirjutada, aga ei saanud. Noh, siis tuli meele, et pliiats tuleb ikka enne teritada, siis alles saab kirjutada. Ma ei tahtnud ka „laisk“

olla (nagu isa ütleb), vaid kahmasin kohe noa kätte. Tahtsin parajasti „lõikuma“ hakata, kui isa käratas: „Poiss, — sa sinder, mis sa nüüd teed!“ — „Te-tee-ritan,“ kogelen vastuseks.

„Ega see ometi pliiats ole, et sa teritad!“

„Mis ta siis on?“ küsin, ja mõtlen esimesel silmapilgul isa välja naerda. „See on täitesulepää,“ vastab isa. Ja isa näitab kõik ära, kuidas seda uut moodi riistapuud käsitada. Ega säälmidagi olegi teisiti kui harilikul sulepää. On ainult sooniline. Tead, onuke, — ega meie „Kooli-Papal“ ka pole niisugust. Mis sa arvad, — kas ma ei ole nüüd tähtis mees. Isegi Kooli-Papast rikkam.

Onuke, — sa ju ikka tead neid saladusi? Ütle mulle, kust „jookseb“ minu uuele sulepääle tinti, sest isa ütles, ja oma vaatamise

järele kirjutab ta tindita. Ja ühtki „traati“ ei ole, mille kaudu tint võiks voolata. Ja kirjutab. No mis sa ütled, onuke, selle kohta?

Käputäis tervisi!

Sinu Vardi.

Nädala-uudiseid

Läti iseseisvuspäev

Tallinnas pühitseti 18. nov. Läti iseseisvuspäeva. Samal päeval avati ka Läti kunstinäitus Tallinnas. Läti vabariigi aastapäeva puhul anti üle reale Eesti juhtidele ja seltskonnategelastele aumärke.

Eesti majandus- ja kaitseväge juhid välismaal

Kaitseväge staabiülem kindr. N. Reek koos kol. R. Maasingiga sõitsid Berliini Saksa sõjaväe kõrgemate juhtide kutsel. Majandusminister Selter viibis Berliinis ja Londonis, kus tal oli kõnelusi nende riikide majandusjuhtidega.

Me oma sulega...

Osvald Amon

Vana-Kuuste

Meie

Me elame, töötame
kodumaa kasuks,
me elame, laulame
kodumaa iluks.

Me rõõmuga külvame
kodumaa põllul,
me rõõmuga lõikame
kodumaa nurmel.

Männimäe

Tartu

Oravad

Oli pühapäeva hommik.
Päike oli just tõusnud kauge-
te kinguharjade tagant värskena ja
puhtana. Lilledel ja rohulibledel
sätestasid kastepiisad. Jänestli-
lede valged pääd värisesid õrnalt
tuules.

Kari sõi põõsastikus. Kauge-
mal jõe pool puude vahel hõljus
veel udu põgenevaid narmaid.
Kiiresti kaugenesid uduribad soo
suunas, nagu korjaks sooeit kokku
oma tuulduma pandud linikuid.

Eedi istus kännul ja Sammi
pikutas tema kõrval rohus. Kui
Eedi lehmade järele vaatas, nägi
ta noore männi nõtkel oksal ora-
vat. Sel oli suur saba, tilluke-
sed kikk-kõrvad, naervad hambad
ja kelmikad silmad. Ta jooksis
üles-alla, kord kadus okste ja tü-
vede varju, ilmus siis aga uuesti
taeva sinisele ja kaugele taga-
põhjale mõnel männivõrast välja-
ulatuval oksakobaral.

Sammi haugatas kõvasti, kui
nägi oravat, ja tormas õrisesed
männi najale püsti. Eedigi hak-
kas oravat pilduma. Kaks kivi
sai ta visata. Sää! — piiksatas
keegi, oksad sabisesid ja väike
keha kukkus rohule. . . Eedi
jooksis juure ja jäi hirmunud sil-
mil vahtima. Sää! ta lamas, väike
pää verisena tõrvalillede keskel,

silmades hädaldus, aga hambad
veel naermas. Eedi jäi juhmilt
seisma, ei taibanud nagu äkki. . .
Siis ta istus maha ja nuttis, aga
see ei olnud valu, see oli midagi
hirmsamat, suur ja ahastav piin.

Kui ei olnud enam pisaraid,
ta silitas sõnatus kahetsuses orava
keha, kaevas väikese haua, aetas
sinna orava ja kattis ta siis lillede
ning mullaga. Siis eemaldus ta.

Nüüd näis taevasina nii plee-
kunud ja leinaliselt hailina. Päike
ei säranud enam, kiired ei män-
ginud. . .

Vahur Süvalo

Pärnu

Talvine mererand

Siidisse lumme vajuvad
randa viitvad alleed.
Karges õhus ujuvad
lumeliblikate keed.

Ei loida valgust majak,
hämarusse vajund rand
mere kohal tiirleb üksik kajak,
nukker ja väsind ta lend.

V. NERER

Tartu

Jutt

Ühest mehest, viltuvajunud pukiga
voodist ja musta kassi õnnetust
surmast.

Kord elas keegi vanapoiss oma musta
kassiga pisikeses toakeses, väikeses majakeses
linna serval.

Et ta oli lohakas mees, ei korraldanud ta
iial oma aset ega tuba. Nagu ta hommikul
voodi jättis, nii heitis ta õhtul sellesse
väsinult magama.

Ei tea kuidas, aga üks voodipukk oli kord
kohast nihkunud ja kaldus viltu, ning õhtul
sellesse heites langes mees ühes voodiga ko-
linal põrandale. Aga et samal ajal oli kass
voodi all põõnutamas, jäi ta langeva voodi
alla ja sai surma.

Mis selles loos tõsi, mis vale, ei ole meie
asi arutada, kuid minu nõu on: kui teil tuleb
magada pukkidega voodil, siis vaadake kõige-
päält, et pukid oleksid kohal õieti ja et kassi
voodi all ei oleks.

P. Kuusk

Abja-Sarja

Sügis

Sügis . . .
lehed koltunud
langevad.

Rannal
vaid kõrkjad
kohavad.

Aias
valmis kobarad
vilksuvad.

Vaikind
hõiskav inimrind,
laululind.

Vili
juba koristud,
peksetud,

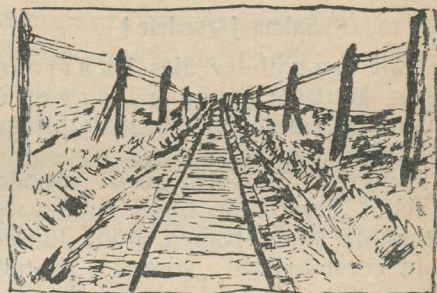
Maruhood
aina mühavad,
murravad.

Kõrrel
ruttab kündija
adraga.

Alati
sajab vihma
külma.

Liidul
karjane . . . elajad
norutavad.

Sügis . . .
kurb . . . värvitu . . .
porine . . .

M. Nõu

Nõo

Tušš

Kirjavastused

E. Kadaste: Seiklused üsna leidlikult
kirjutatud, kuid põhitoon on juhitud elu eita-
misele. Pagemine, pastlapaelte purustamine,
toidu varastamine jne. ei sobi sel kujul eesti
noorele — ka lugemiseks.

E. Moldov: Kas maksab trükivea pärast
nõuda uut kirjavastust?

V. Kiisk: Vokki ei sobi sellisel siduda
vanaema surmaga.

J. Lemming. Jahil ja Kündmas
päril kenad, kuid puudub rütm ja riim.
Küsi nõu hra Puidakult.

Männimäe: Ema, Vanaema — ja Pull ja
Sünnipäev — väga „muhedad“, ootavad.

Riko karikatuudid, E. Ehrlich luu-
letused, O. Rosenberg Ülemiste, Va-
gunis, H. K—n Spikker, Lembitu,
A. Veemets luuletused, Partisanid,
Olgem valvel, V. Meigas Jahil, M.
Švarts Vanaisa jutt, Tiiger Männid, A.
Kartulileht Sügis, V. Toodo Seiklus-
sõit, L. Liiv Sügisöö, Taimsoo Mäng, E.
Paju Koit tõusis — ei.

S. Baumann luuletused, E. Olvi
Rehepeks, K. Pajupuu Hirm, E. Kõrve
Kihlvedu — ootavad.

O. Amon: Külma, Kodu ja Elu-
lugu — ei.

R. Kello Kivisild, Keila, vaatame.
Voka ei.

U. Tammsaar. Igatsus ei, Luule-
taja — ootel.

Ahasveerus Maine matk võibolla,
Sügis — ei.

V. Ermel Jo-jo, Soov — ootavad. Talv
ja Lumesõda — ei.

Isamaale.
(R. Pärn)

V.

Sarjasti.

I - su - maa, su eel ma e - lan, sul - le en - nast oh - ver - dan,
sul - le o - mi lue - le lau - tan, si - rin es - ma kum - mar - dan.

Väino Lang

MATKAKIRJU

Alljärgnevas jutustab muljeid noor matkaja Väino Lang, kes sooritas möödunud suvel pikema ringreisi Soomes.

Viiburi.

Viiburi, kuigi suuruselt teine linn Soomes, jääb Helsingi kõrval päris varju. Venelus on vajutanud pitseri sellele linnale, kus suvel iga teine vastutuli on kas sõdur, kaitseliitlane või lotta — igatahes kannab ta mundrit. Majad võrdlemisi madalad, tänavad tolmused ning trammgi näitab end vaid iga veerandtunni takka. Kreeka-katoliku kirikuid rohkesti, samuti mõningaid keskaegseid ehitusi.

Saima järvedele!

Siit aga viib tee üles Imatrale ning kuulsale Saima järvede maale, mille ilu kirjeldamiseks ei piisa sulest.

Luigena libiseb aurik mööda siledat järvepinda, turjal imetlevate turistide kari. Kahelt poolt tõusevad veest kivised „voored“, kaetud härrandliku männi- ning kuusemetsaga. Aegajalt möödutakse palgiparvedest, milliseid tahmased puksiirid mere poole tirivad. Kuulsin, kuis ühest säärasest möödumisel kapten kedagi välismaalasest reisijat küsitles, et mitu palki ta arvates selles parves on. „16000!“ kõlas vastus, kusjuures küsitletu nagu

koulu — kool
koulussa — koolis
oppilas — õpilane
opettaja — õpetaja
oppia — õppida
lukea — lugeda (õppida)
vihko — vihk
syksy — sügis

talvi — talv
meillä — meil
teillä — teil
täällä (siinä) — siin
sataa — sadada
lumi — lumi
kelkka — kelk

isegi näis kokkuvat säärase suure arvu juures. Kapten aga naeratas, võttis pliiatsi, arvutas vähe ja sõnas siis: „64 000.“

Rong ootab reisijat.

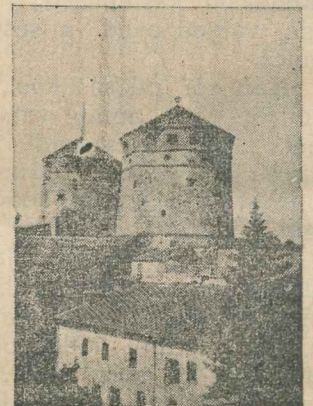
Soome raudtee, küllaltki mugav ning kiire, on mõneski suhtes „kodusem“ meie omast. Näiteks Imatra jaamas, kus muide tegutseb üks noist paljudest Soome naisjaamaülematest, juhtusin nägema järgnevat huvitavat stseeni. Tahtis naisjaamaülem just anda rongijuhile ärasõidusignaali, kui märkas kedagi reisijat nagu otsides perroonil edasi-tagasi jooksmas. „Kas lähete rongile või ei?“ küsitles ta kahevahel olles reisijat. „Jah, jah!“ vastas see, kuid jätkas külmaverealiselt oma otsinguid. „Kas lähete rongile või ei?“ kordus küsimus hulga erineval ja energilisemal toonil kui enne. Aga uuest jaatavast vastusest hoolimata tormas reisija hoopis jaamahoonesse ning alles säält paarikümne sekundi pärast väljudes ta suvatses rongile asuda, mis alles nüüd võis sõitu jätkata.

„Piimarongil“ Savonlinna.

Sõites raudteel Punkaharjult Savonlinna, sattusin rongile, mis selle 27-kilomeetrilise vahemaa katmiseks tarvitas täpsalt 100 minutit. See annab meie kitsarööpliselegi mitmed silmad ette. Kuidas üldse nii aeglaselt sõita saab, selles veendus peagi — viis ta märke, võis kõrval jalutades kiiremini edasi jõuda, läks aga sõit allamäge, oleks tulnud meie välejalgsel Toomsalulgi ennast tublisti pingutada, et rongiga sammu pidada.

Savonlinna

„Olavinna“

Pildiraamat (alg. lk 2)

Eedi muidugi ei salanud, et tal on juhtunud seesugune raamatukaotamise õnnetus. Isa aga sai seda kuuldes pahaseks, nagu isad mõnikord saavad, ja käskis Eedil silmapilk minna ja otsida oma raamat kätte. Eedi siis läkski.

Kui ta juba oli õige sügaval metsas, tuli talle vastu üks väga uhke isand. Sel olid sajavärvilised riided seljas, hulk aumärke ja riste rinnal ja üks lai värviline lint käis viltu üle kõhu. Eedi mõtles, et ei tea, kes see isand on, politseinik ei ole, kooliinspektor ei ole, jaamaülem ka ei ole. Aga et see härra näis olevat väga tähtis mees, siis Eedi teretas nii viisakalt kui veel vähegi oskas.

Aga natukese aja pärast tuli veel mitugi seesugust meest, raske oli aru saada, missugune neist on suurem või tähtsam. Eedi muudkui teretas ja teretas. Kõiki ei jõudnud ära teretadagi, sest neid isandaid hulkus metsa all, vilkus pöösaste vahel, istus kraavi kaldal, mõni korjas seeni, mõni mustikaid.

Hiljem seda võõrast rahvast jäi nagu vähemaks, kannuste klöbin jäi tasasemaks, aga siis vilksatas pöösaste vahel ja hüppas üle tee üks halli koera taoline loom — selge susi. Hää oli, et ära läks, kui oleks tulnud kallale, oleks olnud hullem. Aga varsti mühisesid pöösad ja teele ilmus äkki ei tea kust suur

vana karu. Jõllitas silmi, astus teelt natuke kõrvale kallale veel ei tulnud. Eedil suurt hirmu ka ei olnud, natukese ainult südame juures juba näpistas. Ta läks julgesti edasi, aga siis nägi, et ees olid tiiger, lõvi, ninasarvik, elevant ja hulk teisi loomi. See juba võttis silmad kirjuks ja südame araks. Eedi jäi seisma. Aga loomad ei seisnud, nad hakkasid hulgana tulema Eedi poole. Poiss oli nii kimbus kui kimbus. Õnneks oli lähedal puu, üks paraja jämedusega mänd. Nagu orav ronis Eedi puu otsa, kuid loomad kogunesid puu alla ja muudkui vahtisid üles. Näod olid loomadel väga pahased.

Eedi mõtles, et ei tea, kui kaua aega tuleb nii istuda puu otsas. Siis aga märkas, et boa-madu hakkab ronima puu otsa üles. Siis Eedi pistis hirmuga karjuma.

Eedi karjumist olevat kuulnud rohkem kui viie versta taha. See võis olla võimalik kah, sest tal oli väga hää lauluhää. Aga küll tal võis ikka olla hirm ka, ega see nii naljaasi olnudki.

Ja mis te arvate, mis sest Eedist sääli puu otsas sai?

Ega tal poleks olnud mingit pääsemist, kui äkki metsast poleks kuulnud pussipauk. Metsavaht oli kuulnud Eedi karjumist ja sai veel õigel ajal jaole.

(järg lk. 9)

tagasi pöördunud ja oma viha telkidele välja vala-
asjatuid katseid kätte saada Tolmune Tähte,
küla ühelaainsale rüsumunnikule. Karu oli pärast
Indiaanlaste tagasitulekul samal õhtul sarnanes
oli põgeneja ammu kadunud puude vahele.

end kukkuda. Ja kuni karu vaevalt alla ronis,
tus Tolmune Täht osavasti oksa lõpuni ja laskis
roninud umbes kolmandiku kogu kõrgusest, libis-
tal oli selge edasine toimimine. Kui karu oli
põgusa pilgu, mis pidi tabama kõiki üksikasju, ja
varisevat, ei kaotanud ta pääd. Ta viskas ringi
keha liigutuste all, kes raskepärast üles ronis,
rahutu. Aga nüüdki, kui ta tundis puud kohmaka
hakkas valmista, oli ta vähem üllatunud kui
asjatuid katseid puud maha murda, ronimiseks
kõigeeks valmis. Kui siis poiss nägi, et karu pärast
ronib äärmiselt harva. Aga raevutsev elajas on
Tolmune Täht teadis, et täiskasvanud grisi
tulitiku murtunud.

rõhmisel järele andnud, ja noorem puu oleks
tema all vankus. Nõrgem tüvi oleks vägevale
Tolmune Täht oma oksal tundis, kuidas puu
kusega ja katsus seda välja juurida.

Sis haaras ta puul oma tugevate esikäppadega
sültsi ümbert kinni, laskus sellele kogu oma ras-
sikult tüve, nii et tükid lendasid.

gammisega kukkus grisi sellele kallale ja rebis met-
esimise parema puu otsa. Pettunult vihase mõr-

kasvas; praegu ta otse neelas kaugust oma pikkade,
kergete hüpetega. Siin olid jäljed pisut nõrgemad,
sääli tugevamad, aga suundusid otsema teed lõuna-
poole. Kiopo märkas, et ta oli väljaspool oma hari-
likke piire. Ta polnud iialgi tunginud nii kaugele
lõunapoolsesse metsapiirkonda. Ta oli hirmunud ja
vihane ühtlasi. Jälgede juures oli midagi kurja,
väga kurja. See tähendas hävingut armastatud
Väikesele Vennale, ja see oli, mida Kiopo kõiki-
dest selle maailma asjadest ei võinud kannatada.

Häaletuil päkkadel, mis kandsid tema keha
viirastusena läbi metsade vaikuse, kihutas suur
hunt hullumeelsena puude pühaliku varjukatuse
all edasi. Aegajalt sattus ta, kus äsja mõni loom
oli mööda hiilinud, ristjälile, mõnikord läksid õi-
ged jäljedki segaseks, aga Kiopo oli selleks liig
agarasti asja juures, et kõrvaljälgedega aega raisata,
ja kui jäljed hargnesid, järgnes ta, nagu ennegi,
nõrgemaile inimjälile.

Teisi kütte, kes temasarnaselt metsas hulkusid,
märkas ta vähe, sest vaevalt tõusid ta silmad maast.
Ja need metsaelanikud, kes nägid seda suurt halli
kogu puie all mööda libisevat, läksid selle ürgvana
metsa kombe järele, mis vägevam on kui viisakus
ja ligidas suhtes surmaga seisab, meelega teelt
kõrvale.

Metsast lagedale jõudnud, vaatas ta uurivalt
ringi. Nüüd omasid ülima tähenduse ta silmad,

Viimase telgi ja metsaääre vahel oli vaevalt
tosin meetrit. Metsiku kiiruga ületas Tolmune
Täht selle; taas kuulis ta karu vihast mõnisenist,
kes pöörase jooksuga viimase telgi tagant esile
sööstis. Meeleheitlikult viskus Tolmune Täht

tas sellega maad.
remale, et teha haake telkide vahel, ja grisi kao-
Täht sik-sakis läbi laagri, kord vasakule, kord pa-
tõenäoliselt tabanud. Nüüd aga jooksis Tolmune
sele, millega võib karu jõosta üle tasase pinna,
nüd, siis oleks grisi teda, tänu oma erilisele kiiru-
Kui Tolmune Täht oleks otsesuna edasi jooks-
pooltel teel metsa nägi ta Kitsomaxi küürus kjuu.
tundis seda looki ja jooksis nagu meelitu. Umbes
tomahavki tera seda riivanud. Tolmune Täht
Tähe seljal ja karistas lõhki naha, nagu oleks vahe
dunud küüsisist punktus nahksärgi volti Tolmuse
rohkem kui karavõrd. Üks kohutavaist kõver-
Raske käpp ei vääratanud oma sihist mitte
das Tolmune Täht telgi avausest välja.

kui grisi suutis sulgeda tee, sööstis või õieti len-
gul, kui ta valmistas otsustavaks hüppeks. Ja enne
padest päästa. Iga lihast ja nobedast kehas oli pin-
ei oleks suutnud teda neist mõrvarlikest kap-
samm või mitte küllalt kaalutud liigutus, ja miski
Ta teadis, et surm istus tal kannul, üks eksi-
siiski valedam.
mukas keha. Ent kuigi karu oli väle, poiss oli

mõteldes sellele kohutavale saatusele, mis teda
ootas. Ta teadis, indiaanlaste tasumine võib olla
karmim kui hundi tasumine. Kui meelsasti oleks
ta küsinud Kitsomaxilt oma hundi saatuse järele;
aga nii sageli, kui ta end ka ümber pööras, ikka
näis keegi neid vaatlevat.

Enam ja enam kasvas ta meelega eelseisva
hävingu pärast. Kindlalt vahtis ta metsa, nägi
aga vaevalt enam kui paksu rohelist massi. Mis
ta nägi, see oli hirm — see kohutav, mis ähvardas
teda indiaanlaste tagasi tules.

Korruga kadus ometi tema vaate tühjus. Ta
nägi, kuidas puie varjust pikkamisi eraldus suur
kogu. See liikus paar sammu laagri poole, siis
kadus ta uuesti metsa.

Ta vaatas laagris ümber. Näis, et keegi pol-
nud märganud ilmutust; rahulikult jätkasid naised
oma toiminguid. Tolmune Täht laskis libiseda
oma silmad üle metsa, tuli aga ikka jälle sellele
kohale tagasi, kus oli kadunud see kogu. Ja kuigi
sääli enam miski ei liikunud, oli ta siiski veendu-
nud, et ta polnud eksinud. See oli olnud karu.

Jälle kulus hulk aega, äkki kiljatas üks naine.

Tolmune Täht vaatas ses suunas, kust tuli
karjatus: hüglagrisli jalutas telkide vahel mõtlilikult
ringi.

Silmapilk oli küla metsikus segaduses. Igas
suunas tuiskasid naised läbisegi, haarates oma lapsi

Tolmune Täht teadis täpselt, et ta mängis oma eluga, kui ta karu tähelepänu vanaaegset tõmbas enesele. Aga ta ei võinud toimida teistiti. Kas polnud tema sama hädahoju kinuste tagasi pöördunud, et teda vabastada, selle asemel, et nirkaua, kui oli veel aega, teiste naistega põgeneda? Kui karu nägi end ühest ohvrist nii häbita-valt petetud, koondas ta kogu oma viha teisele. Raevutsev rünnak! Oleks Tolmune Täht ainult murdosakese sekundist kõhelnud, ta elu oleks olnud otsas; igatahes samal silmapilgul, kui see karvane pelletis tahtis viskuda talle päale, kadus ta temale omase osava hundihüppesega nahahunnikutaha. Väalkiirelt pöördus Grisli. Oli imesteldav, millise kohutava kergetusega ja valedusega liikus see voi-

teldava nobedusega telgist välja. Kitsomax ja ruttas tema vanuse juures imes-pöördus grisli tema poole. Seda momenti kasu-sammu ette ja haukus lühidalt. Pöörane vihas, Kitsomaxi vastu. Otsekohe astus Tolmune Täht Karu näis kahtlevat hetke. Siis pöördus ta neile vastu. Telgi sissekäigul ähvardas kohutav kaju. Viha-Kitsomax. Tolmune Täht hüppas asemelt. Siis kriiskas tuleb! Ta tuleb!"

"Ruttu! Ruttu! Lõikasin rihma katki. Ta

ja karjades kõigest jõust. Mõningad julgemad vanamehed tulid kätega vehkides karule vastu, et teda tagasi hirmutada; kui see siiski vihaselt mõmisedes nende poole jooksis, tõmbusid nad tagasi ja jooksid oma kalli elu eest nagu naisedki. Ei aidanud seegi, et koerad urisedes ja raevutsedes karu sisse piirasid. Uhel, kes liig julgelt tema surmavate esikäppade ulatusse julges minna, murdis ainus hoop kaelaluu, teine vinskles haavatult maas. Uludes põgenesid ülejäänud.

Tolmune Täht tormas telki ja katsus palaviku-lise kiiruga lahti harutada rihmasõlme. Ikka veel kuulis ta kaugusest naiste kriiskamist ja koerte haukumist. Terav kärin ütles poisile, et grisli oli telgi või üleslaotud nahahunniku juures tege-mist. See rebiv kärin ei kestnud kaua, siis jäi vaikseks, elanikud olid vahepeäl põgenenud metsa. Hoolimata kõigist pingutusist, ei läinud Tolmusel Tähel koraa sõlmi avada. Ja nüüd, just siis, kui ta astus sissekäigu poole, et näha, mis sünnib väljas, kuulis ta, kuidas keegi ligines telgile.

Ta ronis pühvlinaha alla ja lamas sääli liiku-matult, värisedes kogu kehast. Keegi astus telki. Tolmune Täht ei julgenud üles vaadata. Ta kuulis katkevaid seda aheldavat rihma; ta kuulis või vähemalt uskus kuulvat sumbutatud mõmisi-mist. Siis tõmmati nahk ta pää kohalt, ja ta nägi — mitte grisli — vaid vana Kitsomaxi, jahinuga käes.

Võis arvata, et kui Kiopo indiaanlasele külge hüppas ja sellega kurtistiku langes, siis nad pidid mõlemad purustatult alla jõudma. Tõepoolest murdis indiaanlane kaelaluu ja suri silmapilksest; hunt aga tegi õhus kukerpalli ja selle asemel, et kukkuda kurtistiku kajuahmakule, sattus kadas-tikku, mis kasvas lopsakalt umbes kolmkümme-nälga jõesängist kõrgemal ühel kajujuurte vahel. Tõenäoliselt oli see enesehoiu kirglik vaist, mis teda sundis sel meeleheitlikul momendil oma keha kõigest jõust kokku kerima. Päaleselle on

KAHEKSAS PÄÄTÜKK. Kiopo ujumine.

nd. Üks oli täielikult maha tallatud, teisel olid vaid paljad vaiad õhus püsti. Ja kui mõnda võidi liigemat vaadata, siis leiti saali igasugust kooli põhja-likult segi paisatud ja iga tuule poole laiali pillatud. Tolmuselt Tähest aga ei ühtki jälge. Ainuke isik, kes oleks võinud tema kadumisest jutustada, oli nii tark, et pidas suu. Isegi rihm, millega ta oli seotud, oli tähelepandaval viisil kadunud. Sest enne, kui hirmunud naised üksteise järele pikka-misi hävitatud laagrisse tagasi tulid, oli Kitsomax tarvitanud ettevaatust, teda põosa alla maha mattes.

ta õieti oma elu eest tänu võlgu imele, mis jääb lõplikult selgitamata.

Vaatamata sellele vähendatud põrkele, lamas hunt siiski hulga aega pooluimaselt põõsastikus. Lõpuks meelemärgusele tulnud, tundis ta end üle keha nagu läbi pekstud.

Metsaelanike seas maksab vankumatu seadus: iga haavatud olend poeb varjule kõige sügavamasse peiduurkasse, mis ta veel leida võib, ja jääb sinna nii kauaks lamama, kuni ta küllaldaselt on toi-bunud, et uuesti alata võitlust maailmaga. Kiopo ei tarvitsenud otsida paremat peidukohta; ta jäi sinna, kus ta oli, ja jättis looduse hooleks teha oma töö. Kaks tervet päeva lamas ta varjatult; kolmandal ronis lagedale; neljandal oli juba nü-võrd toibunud, et võis enesele rasvase kodujänese näol saagi kinni püüda ja viienda päeva õhtul läks ta onni poole teele.

Sääli taipas ta kohe, et on juhtunud midagi halba. Rahutult jooksis ta kord siia, kord sinna, nuuskides ja piiludes. Nina ja silmad teatasid talle sama lugu. Tolmune Täht oli läinud, aga mitte üksi läinud. Kiopo leidis peagi jäljed ja võttis nad kohe käsile. Nad olid küll juba pisut haihtunud, aga eksimatule hundiniale jätkus neist. Sääli ta jälle oli, see hästituntud indiaanlaslõhn, mida Kiopo oli õppinud vihkama, ja tema turja-karvad tõusid joostes. Ta tungis edasi; ta viha

— — — — — ÕHUKOTKAD

KUIDAS SAADA LENDURIKS?

OHUKOTKASTE RÕÕMUD JA MURED

Prrr-prrr — ...

Uhke kotkana liugleb üksik lennuk pilvede vahel, kui astume õhukotkaste piirivärvast sisse. Taamal kaarduvad suured betoonist lennukuurid. Suurtel rullidel lükatavate avatud uste ees askeldab mehi nahkseis kuubedes — lendurid.

Kes meist ei unistaks lendurikutsest?

Et saada pilti meie õhuvalltajate elust, sooritasime neile külaskäigu, kus kapten Patska andis lahkesti seletusi.

Kuidas saadakse lenduriks?

Kõigepäält huvitas meid muidugi lennukooli astumise kord, mille kohta esitasime rea küsimusi.

Selgus, et lennukooli astumine nii kerge polegi. Arusaadavalt nõutakse lennukooli astujalt gümnaasiumi haridust ja ilma selleta lennukooli vastu ei võeta. Tervislikule seisukorrale pannakse suurt rõhku ja iga katsealune käib valju kontrolli alt läbi. Katsetel tehakse kindlaks, kas lennukooli astuda soovija pole mitte värvipiime. Edasi peab katsealune asuma erilisse masinasse, mis pannakse igapidi tiirlema nii rõht- kui ka püstvõlli ümber, ja kui katsealusel seejuures pää hakkab ringi käima ja ta enam orienteeruda ei suuda, on ta lenduri kutseks kõlbmatu.

Lenduri väljaõpetamine läheb riigile kaunis kulukaks. Enne esimesele üksiklennule asumist tuleb lennata instruktoriga 7—20 tundi, olenedes muidugi õpilase võimetest, kuid keskmine lennutundide arv enne üksiklennule asumist on umbes 15 tundi.

Kaitseväes ei sooritata ühtegi lendu ilma kindla sihita. Igal lennul on

RINGKÄIK TARTU

LENNUVÄLJALE

oma kindel eesmärk, ja ekslik on arvata, nagu võiks lendur-õpilane üksi õhus olles lennukil sooritada trikke oma soovi kohaselt. Harilikult jälgib lendu maast instruktor.

5-aastase õpingu järele tuleb lennukoolist välja lennuväeohvitser — noorem leitnant.

— *Kuidas on hädaohuga lendudel?*

— Kui midagi just erakorralist ei juhtu (murdub tiib jne.), siis on lendamine praegu päris ohutu. Kuid lendur on siis varustatud *l a n g e v a r j u g a*, mida aga pole juhust olnud kasutada.

— Mida ülalt õhust ka näha on?

— Silmapiiri ulatus oleneb esmajoones lennukõrgusest, samuti ka nähtavusest. Selles mõttes on selged suvepäevad parimad. 700—1000 m kõrgusest on juba hästi näha Peipsi ja Võrtsjärv. Tallinna kohalt on samalt kõrgusest kättesaadav silmale juba Soome rand ja Helsingi.

— Milline võiks olla lenduri enesetunne õhus? Väikesena puie otsas ronides arvasin tundvat sama, mis lenduridki.

— Inimene harjub ruttu ja lendamine saab varsti armsamaks kui maa pääl eksimine.

Kuid vahel ju tuleb kukkumisi — õhuaukudesse. Suvel seda esineb, et mõni õhukiht on hõredam, mis oleneb õhukihtide ebaühtlasest soojenemisest. Kuid need kõikumised pole meil kardetavad.

Lendamine on õieti parim sport — teeb värskeks, koon- dab inimest ja teeb julgeks.

— Mis on raskeim osa lendamisest?

— Õieti — midagi. Tähelepanu nõuab kõik. Ja õppus on kõva. Erilist koondamist nõuab vahest just *m a a n d u m i n e*.

Ka öine lend erineb päevast, kuna tuleb orienteeruda tulede kõrguse järele.

Laskeosavus — lenduri voorus.

Laskeharjutusi teostatakse lennuväes tavaliselt kas kaamera-kuulipilduja või teise lennuki sappa pika trossi otsa asetatud riidest toru abil. Seletuseks olgu öeldud, et kaamera-kuulipilduja on täiesti kuulipildujale sarnanev ja sama raskusega fotoaparaat, mis iga lasu asemel teeb ühe ülesvõtte Niiviisi saadakse kontrollida lenduri laskeosavust, sest igale pildile filmil on joonestatud märklaud. Kumb lendur kumma enne alla on „tulistanud“, tehakse kindlaks seega, et kaamera kuulipilduja mõne lasu järele võtab automaatselt ülesse kella, mis määrab „mahalaskmise“ aja. Mõnel kaamera kuulipildujal võetakse kell väiksest üles ka iga pildi nurka.

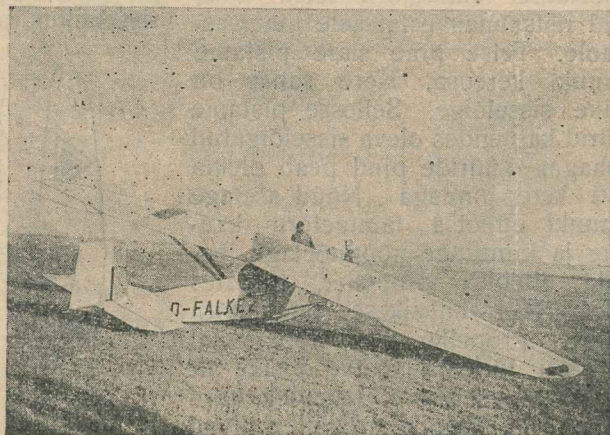
Järg lk. 8.

MOOTORITA

LENNUK

*Purilendur A. Mas-
sakas valmistumas*

*FALKE'ga pilvelen-
nule.*

SPORT

ÜKS HEITLEB – 3 VÕIDAVAD

OLÜMPIAKILDE

ALGUS NR. 6.

15. ringi vaheaeg 1.15, 16. ringi aeg 1.16. Salminen oli siis veel juhtimas ees, aga nüüd läheb Murakoso teist korda juhtima. 17. ring läheb ajaga 1.16. Siis lähevad kõik

kolm soomlast korraga ette

ja Iso-Hollo rühib näitama teed. 7000 m. vaheaeg on 21,12,0. Murakoso on kinnitunud neljandana jõuku, kuid tal on silmnähtavalt raske joosta pikasammuliste soomlaste kiilvees, nonde jalad liiguvad samas taktis kui parimal paraadmarsil.

Murakoso möödub kõigist

ja rühib jälle näitama teed! Tuleb uus väike juhtija, hoog paraneb, 19. ring läheb Murakoso juhtides 1.10! Selline pingutus aga oli liiga suur, hoog raugab jälle ja 20. ring saab ajaks 1.18. Veel on joosta 2000 meetrit. 8000 m. vaheaeg oli 24.19,0. Esigrupis on neli riivaali, teised kaugemal taga. Jällegi lähevad kõik soomlased ette ja Murakoso jääb neljandaks, aga ainult hetkeks.

Lihne lennukimudel

Ehitusmaterjalina tarvitame õhukest tihedat kartongi, nõõpnõelu, tammetõrusid ja tammetõru kausikesi. Lõikame kartongist joonisel näidatud lennuki üksikosad. Lõhestame tammetõru ühe otsa ja pistame sellesse lennuki tiivad. Nüüd lõhestame tammetõru teise otsa, kuid rist-suunas esimesele lõhestuspraole. Teise prao sisse pistame lennuki kereosa. Kere sabas on väike sisselõige. Sellesse pistame tüürid ka nendes oleva sisselõigatud kohaga. Tüüride pind peab olema risti kere pinnaga. Nüüd asetage lennuki etteotsa tammetõru kausike ja kinnitage nõõpnõelaga lennuki etteotsa propeller, torgates nõõla läbi kausikese tammetõru külge. Propeller peab nõõpnõelal kergesti tiirlema. Nüüd pistke alt tammetõrusse kõrvuti jalgadeks kaks nõõpnõela. Keerake propelleri tiivad natuke keerdu ja lennuk on val-

Ta pingutab taas esimeseks. On joostud nii ainult pool ringi — kõik soomlased mööduvad jaapanlasest. Joostakse ring — Murakoso läheb ette. Publikut — soomlasi läbib pettumus. Kas läheb kuldmedal Jaapanile?

Aga

soomlased pingutavad juhtima

ja saavadki. Väike, väike vahe sünnib. Hoog kasvab... Viis meetrit on nüüd vahe, Murakoso teeb kõik, et saavutada eesjooksjaid. Ta katsub venitada sammu, aga soomlased tunnevad oma aja tulnud olevat. Nad parandavad hoogu, Askola, Salminen ees ja Iso-Hollo nende järel, hoides jõudu... Poolteist ringi lõpuspurti on palju jaapanlasele. Ta annab alla. Vahe kasvab kümnele meetrile, neid liisandub veelgi. Salminen ja Askola eralduvad võistlevaks paariks. Iso-Hollo näib püüdvat kindlustada ainult kolmandat kohta... Ja nii läheneb jooks lõpule, soomlased spurdivad, läbistavad lindi ja hetke pärast kuulutab võitu valjuhääldaja ja kõrgeile lipumastidele

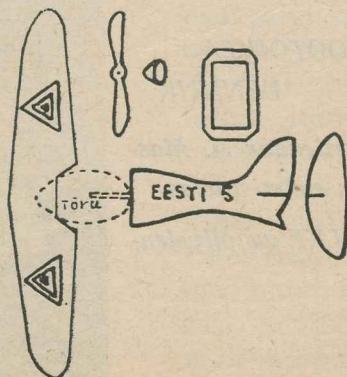
heisatakse kolm siniristilippu.

Soomlaste rõõmul pole piiri ja Maammelaulu kõlades valitseb tunne, kui hüütaks ennustusi kogu maailmale soomlaste tarmukusest olümpiaadiks aastal 1940.

* * *

21. ringi aeg oli 1.17, 22. ring 1.13, 23. ring 1.14. 9000 m. vaheaeg 27.29,0, 24. ring 1.10 ja 25. ring 1.00.

mis. Kui nüüd puhuda propellerile, siis hakkab see tiirlema. Samal põhimõttel võib ehitada ka kahe paari tiibadega ja kolme propelleriga lennuki, kuid siis tuleb lõigata ja kleepida tiibade vahele kaks ristkülikukujulist kartongist tuge.

Õhukotkad

(järg)

Tõelise tulistamise harjutamiseks kasutatakse pika trossi otsa asetatud riidest kotti või toru, mida teine lennuk veab. Seda kotti siis lastaksegi. Sääraseid harjutusi tehakse mere või mõnemu suurema veekogu kohal, kuna mujal langevad kuulid võivad hädaohhtlikuks saada.

Kuulipilduja tulistab läbi propelleri.

Meid huvitas veel sünkroniseeritud kuulipilduja küsimus. Sünkroniseeritud kuulipildujaid tarvitatakse hävitajail ja ka teistel lennukel, kus kogu lennukiga tuleb sihtida ja kus kuulipilduja on kinnitatud liikumatult kere külge nii, et kuulid lähevad läbi eestirleval propelleril. (Muide käsitati seda küsimust „Õpilaslhehes“ juba möödunud aastal.)

Teatavasti on säärane kuulipilduja mootoriga ühendatud, nii et lask toimub hetkel, millal propelleri tiiba kuuli teel ees pole. Küsisime, kuidas toimub niisuguse kuulipilduja reguleerimine. Selgus, et see toimub lasketiirul kus seks otstarbeks mootorivõlli otsa asetatakse propelleri asemel vineerist ketas, mille abil on võimalik kuulide teed kindlaks määrata. Kui aga mõni üksik kuul peaks siiski juhuslikult tabama propellerit, mis on tavaliselt tehtud mitmest puukihist kokku liimitud plokkist, siis pannakse tekkinud augule punn ette ja asi on korras.

— Kuidas teostub ssidepidamine õhusoleva kaaslasega?

— Eks meil ole oma leppemärgid ja teetähised ka. Angaari kohal kõige päält õõtsub tuules suur triibuline tuulekott, mis kergendab lenduril tuule suuna määramist, kuna see on vajalik maandumisel (maandumine sünnib vastu tuult). Edasi tarvitame leppemärke, kolmnurki, riste jne. Need on riidest ja asetatakse maapinnale: suvel valge ja talvel punane.

Surmasõlmest.

— On Teil huvitavaid mälestusi oma kutsealalt, surmasõlmist jne.?

— Põrutavat pole juhtunud midagi. Oma väikesed hädamaandumised tuleb igal lenduril läbi elada, kuid külm veri, hää maandumiskoht ja võib-olla ka õnn on seni alati vältinud õnnetusi.

Ja surmasõlm — see pole isenesest mingi raske trikk, asi on pea sama, nagu täis veepange

Pildiraamat (lõpp)

Püssipauku kuuldes loomad jooksid kõik puu alt minema, kogunesid ühe põosa kõrvale ja hakkasid jääma ikka vähemaks ja vähemaks. Sinna jooksid pauku kuuldes kokku ka kõik need suured isandad, keda Eedi ennem oli näinud metsas luusimas. Nemadki jäid kasvult ikka väiksemaks.

Kui Eedi nägi, et metsavaht kõnnib üsna nende loomade läheduses ja ei karda midagi, siis temagi tuli puu ladvast alla. Ja mis selgus?

Selgus see, et kõik need suured härrad, keda Eedi metsas nägi, olid kõigi riikide keisrid, kuningad ja vürstid, kogu mets oli kuningaid täis. Nemad, nagu need loomadki, olid kõik pärit Eedi uuest juturaamatust. Eedi oli kaotanud raamatu sinna põosa ääre ära, vahepääl sadas vihma, pildid olid ligunenud raamatu lehekülgedelt lahti ja hakkasid tarvitama omavoli. Läksid raamatu juurest hoopis kaugele ja ei tea, mis tükke nad veel oleksid võinud teha, kui metsavahi püssipauk poleks hirmutanud loomi kohale ja kui kuningad poleks harjunud püssipaigu pääle kokku jooksmas.

Nüüd nad jäid jälle vähemaks ja valmistusid minema raamatusse igaüks omale leheküljele tagasi. Aga nad siiski veel natuke viivitasid, nad nagu tahtsid midagi ütelda. Viimaks üks kuningas või keiser, ei tea kes ta oli, välimuselt näis olevat kõige vahvam ja targem, kõige rohkem aumärke oli ka rinnal,

võttis oma krooni pääst maha. Loomad jäid ka kõik korruga vahtima Eedi otsa ja ootama.

See kuningas siis pidas Eedile ühe kõne, mis oli küll väga lühike, kuid selle eest väga sisukas. Ega pikad kõned polegi sugugi hääd, õigem on ütelda lühidalt, mis ütelda on.

See kõne oli järgmine:

Kõrgesti austatud koolipoiss Eedi Uhmer!

Meie, siia kokkusattunud kõigi maailma riikide valitsejad, keisrid, kuningad ja vürstid, samuti ka kõik loomariigi esindajad, eesotsas loomariigi kuninga Löviga, julgeme alandlikult kanda ette oma kõige tungivama ja südamlükuma palve Sinule ja kõigile lastele. Meie palve on — hoidke oma raamatuid hästi, olgu need piltidega või piltideta, sest raamat pole talvaline asi, vaid ta on peaaegu nagu pühakas. Pea seda ise meeles ja räägi ka teistele lastele edasi. — Võta vastu meie kõige otsekohesem lugupidamise avaldus ja siiram õnnitus.

Kõne lõpul kuningad kergitasid kübaraid, loomad liputasid hää meelega saba ja kõik kadusid robinaga raamatu lehekülgedele vahele.

Ka Eedi läks oma raamatuga koju tagasi. Ta oli nüüd väga õnnelik, sest oli saanud juure jupikese tõsist tarkust.

keerutamine ümber pää: tsentrifugaaltung surub pigem lenduri läbi lennuki põhja, kui et see langetaks välja. Päälegi on iga lendur kinnitatud istmele nahkrihma-dega.“

* * *

Kiired hävitajad, luure- ja vanad õppelennukid on viidud angaariide haigutavasse tühemikku. Kriiginde jooksevad uksepooled kokku — nende tööpäev on sedakord lõppenud. Varsti sammub lennukuuride ümber tunnimees, et valvata omakord meie vabaduse valvureid.

Jätame hüvasti meie lahke jutlejaga ja varsti astume välja okas- traadiga püüratud riigist.

Noorte elu

Algas XI võistlusõping

Eesti Õpetajate Liidu vastava toimkonna poolt avaldati möödunud kuul üleskutsu XI võistlusõpingust osavõtuks, mis saadeti koolidele („Lootusringi juhise“ nr. 1). Võistlusõpingust osavõtt on võimaldatud kõigile algkoolide, vastavate keskkooli klasside ja täiendus- koolide õpilastele, aga ka sellealastele noorteringide ja skautliste rühmituste liikmeile. Võistlusõpingu aineks on tervishoiu küsimusi, milleks on koostatud õp. P. Kohava poolt õppimise- juhised „Terveks ja tubliks.“ Et tervishoid noorte kasvatuses põhjapaneva tähtsusega ja tegelikult elus alati harjutatav on, siis on võistlusõpingu teema sel aastal eriti elulähe- dane, kerge ja kohane koolitööga sidumiseks, nagu seda korduvalt soovitud õpetajate poolt. Võistlusõping on H. M. poolt koolidele soovi- tatud.

Võistlusõpingule järgneb võistluskirjutus õpitud aine põhjal 13. või 14. märtsil 1937. a. Kõigile osavõtjatele antakse värvilises trükis ilustatud tunnistused, pääle selle aga iga osa- võtja kooli või ringi mõnele edukamale võist- lejale (ligikaudu 20—30% osavõtjale) auhind noorsoo-kirjandusest.

Osavõtuks registreerimine ühes osavõtjale vastava arvu õppimisjuhiste tellimisega (à 10 senti) toimub E. Õpetajate Liidu Karskus- kasvatustoimkonnas, Tallinn, Pühavaimu 11. Registreerimine algas kohe pääle üleskutset ja on seni hoogsalt arenenud.

Viimased teated . . .

Ilmjärve algkool 150-a.

Pühajärve valla Ilmjärve alg- kooli 150. a. juubeliaktus toimub 28. nov.

Harukordne saak.

Saksa kalalaev püüdis kinni haikala, mis kaheksa meetrit pikk ja 50 tsentnerit raske.

Saksa alveelaev hukkus.

Saksa alveelaev „U 18“ on 20. nov. Lübecki lahes laskehar- jutustel põhja läinud. Onnetus on tekkinud kokkupõrke taga- järjel teise laevaga. 20 liikmeli- sest meeskonnast on päästetud 12, kuna 8 meest on arvatavasti hukkunud.

Saksa ja Jtaalia tunnustasid Hispaania valitsusvastaste kindral Franko valitsuse Burgoses. Ena- mik Hispaaniast on praegu va- litsusvastaste vägede käes. Age- dad ning masendavad heitlused toimuvad praegu Hispaania pää- linna Madridi eeslinnades.

KOOLIDE VOISTLUS

10 KOOLI

need, kes esikohal „Õpilastele“ tellimises:

1. Valga Linna 1 algkool	101.75
2. Jõhvi alevi algkool	83.50
3. Viljandi E. H. S. koolid	83.25
4. Tallinna Linna 2. algkool	72.75
5. Kaagvere algkool	61.50
6. Tartu Linna 4. algkool	56.90
7. Kärdla algkool	45.00
8. Vastse-Kuuste algkool	41.25
9. Alatskivi algkool	40.50
10. Sarakuse algkool	37.50
11. Nõo algkool	33.95
12. Narva linna 2. algkool	33.75
13. Pala 6-kl. alg	32.25
14. Kärdla algkool	30.90

LAUALIPP

(Õ/K „Koolivaralt“)

on koolidevõistluse võitja auhinnaks.
Teistele kirjandust.

Kohad arvestatakse suhteliselt tellimissumma ja õpilaste arvule.

Saatke andmeid õpilaste arvust koolis.

Veronika

Palmõli

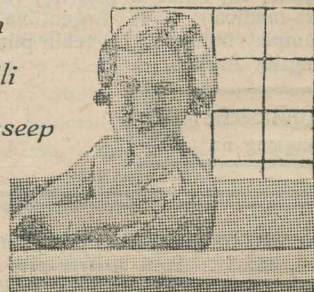
Saunaseep

on

parim

sauna

seep!

32

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
36							37						38	39						40	41						42							
44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59					60	61	62	63	64	65	66	67							
						70		71						72					73	74						75								
	77	78	79	80	81	82	83	84						85	86	87	88	89	90	91	92						93							

1—8: eesti medalimees olümpialt, 9—15: tema treener, 16—39: spordiselts Tallinnas, 40—46: eesti paremaid kergetõustiklasi, 47—53: eesti jalgpallimees, 54—61: 400 m Eesti rekordi omanik, 62—68: eesti parim kettaheitja, 69—72: eesti tõstja olümpialt, 73—87: eesti spordiajakiri, 88—94: esimene eesti kuldjuuja.

I 35 7 32 3 86 9 11 29 41 16 54; — endine soome jooksukuulsus
II 95 64 27 6 48 42 94 — 23 54 83 58 88; soome suursportlane — eesti jooksja
III 96 63 49 8 20 41 17 54 36 82 40 81 23; soome odaheitja — eesti spordiajakirjanik

IV 1 5 39 66 60 — 59 31 77 42 83; soome poksija — soome maadleja
V 2 15 26 44 30 10 37 48 — 38 55 18 76 83; eesti sprinter — tugevamaid maadlusliike.

VI 57 70 89 21 88 38 — 75 5 71 50; kaks eesti parimat sportlast
VII 56 79 90 81 87 96 92 47 55 86 46 84 93 54 50 35 52 78 61 53 67 5 34; A. Kolmpere teos.

VIII 95 74 81 91 83 93 54 20 80 32 97 51 4 29 45 51 53 41 98 48 28; 1936. a. spordi suursündmus

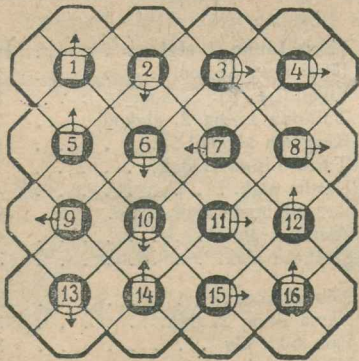
IX 91 14 13 22 54 98 73 6 85 68 — 10 65 9 93; X olümpiamängude linn — eesti kolmikhüppajaid

X 19 15 35 66 69 — 12 83 25 42 72 65; linn, kus peetakse järgmine olümpia — eesti väravavaht.

Ülaltoodud ülesannet lahendame võtmemõistatuse-meetodil. Teatud numbrile vastab alati kindel täht, küll aga ei vasta teatud tähele alati kindel number.

Raske on, aga auhind tuleb!

33. S aladuslik kombinatsioon.

Kõrvalolevaise tühjadesse ruutudesse asetada 16 sõna allantud tähendustega. Kõik sõnad on neljätähelised. Sõna algab ruudust, kuhu näitab numbril juures olev nool. Lahendus on üpris kerge, sest kui näiteks olete lahendanud õieti 9., 6., 11. ja 14. punkti, on teil lahendatud ka 10. punkt.

Tähendused:

1) veeloom, 2) tarvitajateühing Tartus, 3) Tartu „Olümpia“ väravavaht, 4) kodumaine metsloom, 5) ... teeb rinna rõõmsaks, 6) mulgi rahvustoit, 7) eesti meesnimi, 8) vabariik Euroopas, 9) kvadraat, 10) jaam Tartu-Valga liinil, 11) kaelaskantav, 12) inimene. indiviid, 13) ... Muusika-raadioäri, 14) Argentiina võidetud olümpia võitlusala, 15) tekib piimal, 16) kuningriik Aasias.

Õpilasteleht 8
kupong nr.

34. Rahvatarkust.

Täitke tühjad kohad tähtedega, nii et saate neid tähti järjekorras lugedes eesti vanasõna.

K-la, a-um, ki-o, per-, vi-s, ku-l, -ent, k-ll, t-na, lu-t, t-li, pü-l, kan-, -uul, p-ik, e-av, muu-, v-ri. -arv.

35. Sulane tassib kõrvitsaid.

Alaotsa talusulane pidi vankrisse kandma peenratäie kõrvitsaid. Ühemeetrise vahedega kasvas peenral 100 kõrvitsat — suurt ja rasket. Ükshaaval pidi sulane nad tassima vankrisse, mis asus esimesest kõrvitsast 1 m kaugusel.

Mitu meetrit pidi sulane selle ülesande täitmiseks maha kõmpima?

Mitukümmend minutit kestis see kandmine, kui tunniga käidi 4,5 km?

Tähelepanu!

Möödunud „Õpilasteleht“ lahenduste äraaatmise tähtpäevaks on 1. detsember.

Käesoleva numbril lahendused saatke hiljemalt 5. detsembriks s. a. „Õpilasteleht“ talitusse.

Tänased auhinnad:

1. Esperanto keele õpik
2. J. Kõrv: „Mustjärve sünd“
3. J. Oengo „Jäämere kütid“

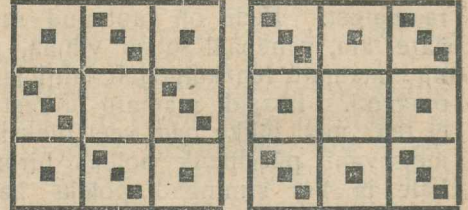
Lahendused.

„Õpilasteleht nr. 4.

13. Ruudustik räägib.

Selles mõistatuses peitub Anna Haava tuntud luuletuse „Ei saa mitte vaiki olla“ 1. salm.

14. Maagiline vigur.

15. Põlev saar.

Karjane tuli karjaga saare keskele ja süütas siis endast põhja poole samuti tule. Kui nüüd lõunast tulev tuli jõudis nendeni, siis oli tal vastas põlenud maa. Põletatud ju enam põletada ei saa! Karjane ühes karjaga liikus aga põletatud maal.

16. Kas „ja“ või „ei“? 1) ei, 2) ei, 3) 4) ei, 5) ei, 6) ja, 7) ei, 8) ja, 9) ja 10) ja.

17. „Pää käib ringi“. Sekundiosuti teeb 1440, minutiosuti 24 ja tunniosuti 2 ringi. Kokku — 1466 ringi.

Õieti lahendasid

nr. 4: Eduard Lepik, Erich Schönfeldt (2), Ruutu kuningas, Arnold Kihno, Melekas, Kullisilm, Valdek Kevend, Arnold Kohv, Ilse Raid, V. Heimvell, Heino Paurson, Kalev Silla, Aino Kuusik, V. Linblom, Helmut Gern, Richard Kirss, Eduard Ives, Vaike Roosi, Meinhard Tsako, (4), Hans Vaher, Uno Palviste, Valdeko Allast, V. Nerer, Gerhard Käiss, Reinhold Joost, L. Lõhmus (2), Robert Kello, Johannes Ummik, Evald Paavel, P. Tõnson, Maimo Reidla, Saima Reidla, Rein Sastok, Luule Leinjärvi, Voldemar Tammekivi, H. Mets, Hilse Sassi, H. Anton, Laine Aruste, Evald Kõrve.

Õnnelikud.

1. auhind Uno Palviste: G. Keller „Kolm kammisseppa“.
2. auhind Kalev Silla: J. Kõrv „Mustjärve sünd“.
3. auhind H. Mets: J. Oengo „Jäämere kütid“.

Ruumipuudusel

ilmuvad nr 5 lahendused ja auhinnasaajad järgm. nr-s.

Jõulunäidendeid:

J. Oro: Jõuluvana kodu. 2 v 15 senti
J. Parijõgi: Jõulujuhtumised metsas 1 v. 15 s.
A. O. Johanson: Jõulupuul lumises laanes. 4 v. 30 s.
M. Möll: Vangistatud jõuluvana 2 v. 15 s.
„Jõulud aastapärjas. 15 s.
Jõulunäidendeid. Valmik. Hind 1.—
Raamatute hinna ettesaatjale saadetakse raamatud kätte ilma lisakuludeta.
Õ/K. „KOOLIVARA“, Tartus, Võidu 10.

TOIMETUS JA TALITUS: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. TALLINNA ABITALITUS: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19 telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. NURMIK. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. TÕNISMÄE. Toim. sekr.: ED. TASA. Väljaandja: TARTUMAA ÕPETAJATE LIIT. „Õpilasteleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (6 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuste hind: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ots ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm. Trükkikoda „Kärtrükk“, Peeter Põllu 9, Tartus, 1936.